

Kysytyimmät kysymykset ja korjausliikkeitä

VIP-verkosto
Tampere 3.12.2019

Miten toimia kun huoltajat eivät hyväksy koulun järjestämää tukea, esim. toiminta-alueittain opiskelu ja erityisopetus?

- Huoltajat vaativat että lapsi opiskelee yleisen opetussuunnitelman mukaan tai yksilöllistettyjen oppimäärien mukaan vaikka lapsi on 3-vuotiaan tasolla ja pidennetyssä oppivelvollisuudessa.
- Käsittääkseni kouluilla on ammattitaitoa päättää miten opetus järjestetään.
- **PerusopL 17 §: Opetuksen järjestäjä päättää erityisen tuen järjestämisestä**
- **PerusopL 18 §: Erityiset opetusjärjestelyt terveydentilan perusteella**
- **OPS:n perusteet 7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus: Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä (Ks. PerusopL 17 § 1 ja 2)**
- **PerusopL 42 §: Päätökseen saa hakea muutosta oikaisuvaatimuksella AVI:ltä, jonka päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta**
- **PerusopL 17 a §: Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma**

7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus (OPS:n perusteet)

- *Vaikeimmin kehitysvammaisten* oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain.
- *Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan* oppilaan opetus voi olla oppilaan *terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua* järjestää toiminta-alueittain.
- Päätetään erityisen tuen päätöksessä.
- Vain kun todetaan, ettei oppilas kykene opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä.
- Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.
- Valtioneuvoston asetus (422/2012) 9 § 3 mom.
- Perusopetuslaki 18 § 1 mom.
- Perusopetuslaki 17 § 1 ja 2 mom. (642/2010)

Erityisen tuen päätös

- Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä *kirjallinen päätös*
- Ennen päätöksen tekemistä on *kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa* siten kuin hallintolain 34 §:ssä säädetään sekä tehtävä *pedagoginen selvitys*
- Tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä
- Määrättävä oppilaan
 - pääsääntöinen opetusryhmä,
 - mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä
 - muut 31 §:ssä tarkoitetut palvelut sekä
 - tarvittaessa 1 momentissa tarkoitettu oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen

Miten opiskeluhuoltohenkilöstöön kuulumattomat (psykiatriset erikoissairaanhoidajat, yhteisöpedagogit jne) asemoidaan koulun toiminnassa?

Kuka toimii esimiehenä?

■ PerusopL 37 § Henkilöstö

- Jokaisella koululla, jossa järjestetään tässä laissa tarkoitettua opetusta, tulee olla **toiminnasta vastaava rehtori.**
- Opetuksen järjestäjällä tulee olla opetuksen järjestämismuoto huomioon ottaen riittävä määrä opettajan virkoja tai työsopimussuhteisia opettajia.
- Lisäksi opetuksen järjestäjällä voi olla tuntiopettajia, koulunkäyntiavustajia ja **muuta henkilöstöä.**

➔ **laissa ei ole otettu kantaa siihen, kuka toimii esimiehenä**

➔ **päätetään paikallisella tasolla ottaen huomioon eri ammattiryhmiä koskeva lainsäädäntö**

Miten yhteistyö/”potilasasiakirjat” kirjataan?

Opiskeluhuollon kertomukset (OHL 20 §)

1) *Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon henkilöstö sekä muut opiskeluhoitoa toteuttavat terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat opiskelijan yksilötapaamiset potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin*

- *Säädetään potilaslain 12 §:ssä ja sen nojalla annetuissa säännöksissä*
- *Tämä koskee myös muita terveydenhuollon ammattihenkilöitä, jotka työskentelevät koulussa*

2) *Kuraattorit kirjaavat yksilötapaamisissa kertyvät asiakastiedot opiskeluhuollon kuraattorin asiakaskertomukseen*

- *Säädetään asiakaslaissa (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista), jonka mukaan toimivat myös muut koulussa työskentelevät sosiaalihuollon työntekijät*

3) **Monialainen asiantuntijaryhmä**

- *Vastuuhenkilön kirjattava ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhoitokertomukseen*
- *Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapidon estämättä*

Millainen opiskeluhuollon ohjausryhmän vastuu ja tehtävät ovat opiskeluhuollon kokonaisvaltaisessa koordinoinnissa?

- OHL 2 §. Lain tarkoitus: *5)vahvistaa opiskeluhuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä*
- OHL 3 §. Opiskeluhuollon kokonaisuus. 5) OHL 2. Luku. Oppilashuollon järjestäminen
 - 9 §. Järjestämisvastuu: opetuksen järjestäjä
 - 11 §. Tiedottamis- ja ohjausvelvollisuus: opetuksen järjestäjä
 - 12 §. Opiskeluhuolto lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma: kunta
 - 13 §. Opiskeluhuoltosuunnitelma: opetuksen järjestäjä
 - 14 §. Opiskeluhuoltoryhmät: ohjausryhmän tehtävät
- OPS:n perusteet 8. Oppilashuolto: tarkemmat määräykset toteuttamisesta
- Monialainen opiskeluhuolto ja sen johtaminen (THL, Opas 36/2015)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §

- Koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon *yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista* vastaa monialainen *opiskeluhuollon ohjausryhmä*.
- Opiskeluhuollon ohjausryhmä *voi olla myös* kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän *yhteinen* taikka sille asetetut tehtävät *voi hoitaa muu tehtävään soveltuva ryhmä*

Opiskeluhoolto kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa (Monialainen opiskeluhoolto ja sen johtaminen, THL:n Opas 36)

- Voimavarojen kohdistaminen on arvovalinta
- Investointi lapsiin ja nuoriin kannattaa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä
→ hyöty yksilölle ja yhteiskunnalle
- Kysymykset paikallisen toimintatavan löytämiseksi:
 - Miten lasten, nuorten ja perheiden palvelut järjestetään kunnassa?
 - Miten lapsille, nuorille ja perheille turvataan riittävät palvelut ja niihin tarvittavat voimavarat?(henkilöstö, tilat jne)
 - Miten varmistetaan lasten, nuorten ja perheiden palvelustrategian integrointi kuntastrategiaan?

Kunnan oppilashuollon suunnitelmat (OPS:n perusteet 2014)

- Oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta
- Suunnitelmat ovat:
 - lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus
 - paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta
 - koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma.
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä koulukohtaisia

Oppilashuoltosuunnitelmien laatiminen (OPS:n perusteet 2014)

- Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.
- Oppilaiden osallistaminen opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun.
 - Koulun oppilaskuntaa kuullaan ennen näiden suunnitelmien ja määräysten vahvistamista.
- Yhteistyö huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Perusopetuslaki 14 § 2 , 15 § , 47 a § 1 ja 3 mom.
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 § ja 13 §
- Lastensuojelulaki 12 § 1 mom.

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta (OPS:n perusteet 2014)

- Kuvataan perusopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen ***tavoitteet ja toimintatavat***
- Määritellään opetussuunnitelman ***yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä koulukohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset.***
- Linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien ***perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus*** kaikissa kouluissa.
- Yhteisiä osuuksia ***täsmennetään ja täydennetään koulukohtaisesti***

Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

- yhdenvertaisen saatavuuden varmistaminen ja toiminnan tarkoituksenmukainen kohdentaminen

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

- kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyys, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

- lapsen ja nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraaminen ja edistäminen sekä yksilöllisen tuen toteuttaminen

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

- oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen sekä yhteistyön järjestäminen

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

- seurannasta vastuussa oleva taho koulussa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu.
- opetuksen järjestäjän omavalvontaa

Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma ohjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiakirjojen laatimista

- Miten huolehditaan siitä, että opiskeluhuoltoon osallistuva henkilöstö tuntee henkilötietoja ja salassapitoa koskevan lainsäädännön?
- Miten varmistetaan, että
 - Opiskeluhuoltokertomukseen sekä opiskeluhuollon muihin asiakirjoihin tehdään lain edellyttämät asianmukaiset kirjaukset?
 - Opiskeluhuoltokertomukseen on pääsy vain asiantuntijaryhmään nimetyillä jäsenillä?
 - Opiskeluhuoltokertomukseen kirjattuja ja asiantuntijaryhmässä saatuja tietoja käytetään vain opiskelijan ja hänen läheistensä tukemiseen, ellei laista muuta johdu?
- Miten opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan kirjaamiskäytännöistä ja muodostuvista rekistereistä sekä heidän oikeuksistaan?

Mitä opiskeluhuollon omavalvonta käytännössä tarkoittaa?

- **Omavalvonnasta käytännön toteuttamisesta päättää opetuksen järjestäjä sen mukaan kuin OPS:n perusteissa on määrätty.**
- OPS:n perusteet 8.5. *Paikallisesti päätettävät asiat ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta:*
- 5) Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen
- Opetuksen järjestäjä seuraa koulun oppilashuoltosuunnitelman toteutumista
- Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Näitä ovat:
 - 1) seurannasta vastuussa oleva taho koulussa
 - 2) seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi
 - 3) seurannan aikataulu
 - 4) seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen koulun oppilashuollon kehittämisessä
 - 5) keskeisistä tuloksista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille
- Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa oppilashuollon omavalvontaa.
- Yhteistyö sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalvelujen tuottamisesta vastuussa olevien viranomaisten kanssa

Mikä on opetuksen kannalta välttämätöntä tietoa? (Oikeus poiketa salassapidosta PoL 40 §)

- Välttämätön \neq tarpeellinen
- Välttämätön \neq ” on hyvä sinunkin tietää”
- Tiedon antamisen täytyy liittyä johonkin konkreettiseen toimenpiteeseen, jota yksittäisen oppilaan opetuksen järjestämiseksi ollaan suunnittelemassa tai toteuttamassa. (Ks. Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu)
- HE: ratkaistaan tapauskohtaisesti

Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot (EOA 1999)

- Erityiskoulun opettaja oli ilmaissut koulun henkilökunnalle ja kunnan kouluviranomaisille salassa pidettäviä tietoja kantelijan tyttärestä. Kysymys oli lastensuojelulain 40 §:ssä tarkoitetuista tiedoista siitä, että lapsi oli lastensuojelun tarpeessa, josta opettajan oli tämän lain mukaan viipymättä ilmoitettava sosiaalilautakunnalle.
- Apulaisoikeusasiamies totesi, että kunnan palveluksessa olevalla on vaitiolovelvollisuus siitä, mitä hän on opetustoimeen liittyviä tehtäviä hoitaessaan saanut tietää oppilaan taikka hänen perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista. Poikkeuksena tästä ovat oppilaan koulunkäynnin asianmukaisen järjestämisen mukaiset tiedot. *Lainvalmisteluasiakirjojen mukaan tietojen luovutusmahdollisuus koskisi vain opetuksen järjestämiseen liittyviä toimenpide-ehdotuksia sekä niitä tietoja, jotka ovat välttämättömiä näiden ehdotusten toteuttamiseksi.*
- Opettaja oli vedonnut siihen, että tiedoilla oli oleellinen merkitys opetuksen järjestämiselle ja että hän oli sen vuoksi oikeutettu kertoman niistä koulun johtajalle ja koulutoimenjohtajalle. *Opettaja ei kuitenkaan ollut lähemmin selvittänyt millaisista koulunkäynnin järjestämiseen liittyvistä toimenpiteistä oli ollut kysymys.*
- Apulaisoikeusasiamiehen käsityksen mukaan asiassa ei ollut ilmennyt, että opettaja ja tai koulun viranomaiset olisivat puheena olevassa tilanteessa harkinneet kantelijan tyttären opetuksen järjestämistä. AOA katsoi, että opettaja oli menetellyt vastoin salassapitosäännöstä. Hän totesi kuitenkin, että salassapitosäännös on tulkinnanvarainen. Menettelyn moitittavuutta arvioidessaan hän otti lisäksi huomioon, että koulun johtajaa ja koulutoimenjohtajaa on koskenut kunnan opetustoimen hallinnosta annetun lain salassapitosäännökset. AOA saattoi käsityksensä salassapitosäännöksen tulkinnasta opettajan tietoon.

KIITOS!

Yhteystiedot: esko.lukkarinen@avi.fi